

Republic of the Philippines
DEPARTMENT OF EDUCATION
Region X
DIVISION OF MISAMIS ORIENTAL

Cagayan de Oro City
Tel Nos: (088) 856-4454 / (08822) 71-46-15
Fax No: (088) 856-4524
/ e-mail: docmisor@deped.net.ph

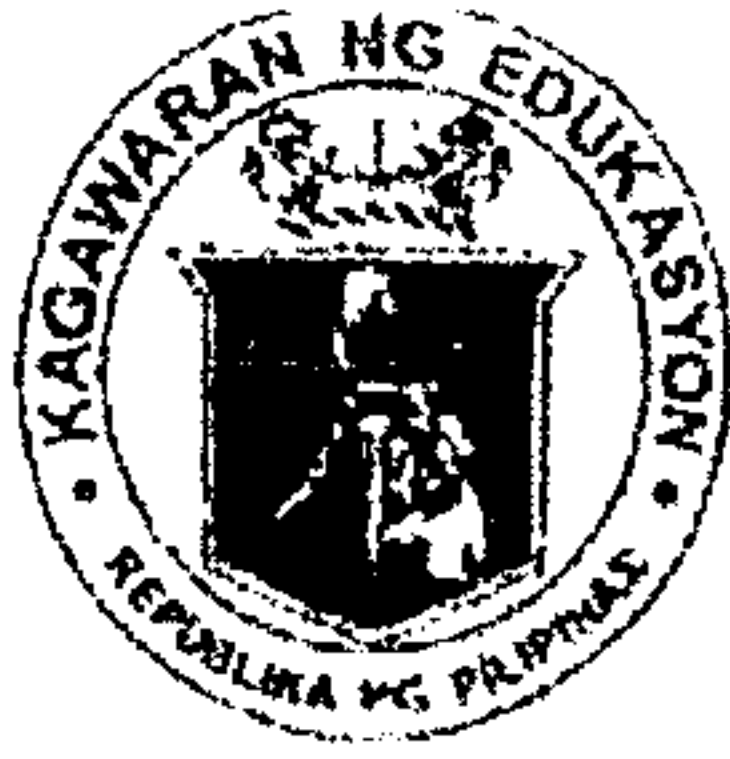
Memorandum To: **PSDS /District In-charge
Elementary and Secondary School Principals
School Heads
School Health Personnel**

From: **CHERYL MAE L. LIMBACO, Ph.D., CESO V**
Schools Division Superintendent

Date: November 11, 2015

Subject: **IMPLEMENTATION OF BRIGADA KALINISAN AND
DENGUE PREVENTION CAMPAIGN**

1. Enclosed is the Memorandum from **BR. ARMIN A. LUISTRO, FSC**, Secretary of the Department of Education dated October 26, 2015 received by this office on November 6, 2015 re: **Implementation of Brigada Kalinisan and Dengue Prevention Campaign.**
2. This campaign aims to address dengue virus prevention and to promote safe and healthier schools for students, teachers and school personnel.
3. In line with this, all schools are highly encouraged to implement a school-wide cleaning program as preventive measure in combating dengue.
4. Dengue cases are seen the whole year in schools and community thereby cleaning of schools and environment is encouraged to be done the whole year through.
5. Please refer to the attached Memorandum for further reference.
6. Immediate and wide dissemination of this memorandum is highly desired.

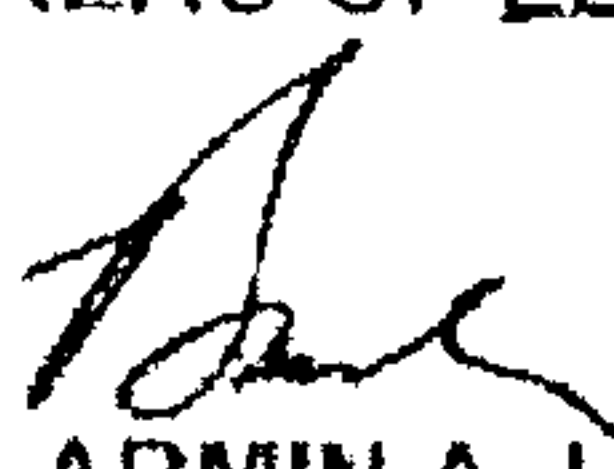
Republic of the Philippines
Department of Education

Tanggapan ng Kalihim
Office of the Secretary

MEMORANDUM

TO : ALL REGIONAL DIRECTORS
ALL SCHOOLS DIVISION/CITY SUPERINTENDENTS
ALL SCHOOL PRINCIPALS/HEAD TEACHERS.

CC : BUREAU OF LEARNER SUPPORT SERVICES

FROM : BR. ARMIN A. LUJISTRO FSC
Secretary

SUBJECT : IMPLEMENTATION OF BRIGADA KALINISAN AND DENGUE
PREVENTION CAMPAIGN

DATE : 26 October 2015

In our continuous efforts to address the dengue virus and to promote safer and healthier schools for our students, teachers, and personnel, the Department of Education (DepEd) together with the Department of Health (DOH) and the Department of Social Welfare and Development (DSWD) has collaborated on several school-based initiatives that aim to promote dengue preventive and control measures throughout our schools.

In view of our collaborated efforts and initiatives, the three agencies will be leading a **Brigada Kalinisan and Dengue Prevention Campaign** that will be launched on 28 October 2015. In this regard, please be guided by the following:

1. All Regional Directors together with your respective regional school health and nutrition personnel are hereby instructed to coordinate and meet with your respective counterparts from DOH and DSWD to:
 - a. Identify schools in critical areas of high dengue incidence and planning for dengue prevention and clean up activities.
 - b. Identify schools to receive DOH provided insecticide-treated screens and/or curtains (ITCs/ITSS) for installation. DOH counterparts shall provide you with the total number of ITCs/ITSS for your respective region and provide guidelines on the installation and maintenance.
 - c. Provide a post coordination meeting report to the Health and Nutrition Center of the Bureau of Learner Support Services via email at hnc.health@yahoo.com or fax at (02)638-8525 on or before 30 October 2015
2. All schools are instructed to implement a school-wide cleaning program as a preventive measure in combatting dengue on any day from 2-8 November 2015.
 - a. Ensure that all school facilities have been thoroughly cleaned (including stagnant water in canals and gutters, etc.).

ESSD Received 11-4-15
@ 10:00 AM

- b. Selected schools shall install ITCs/ITSs over classroom windows through the assistance of local DOH and DSWD focal persons.
- c. Engagement of stakeholders (parents, barangay leaders, etc.) in the said activity is highly encouraged.
- d. All schools are likewise instructed to provide reports on the implementation of the cleaning program to their respective Schools Division Offices.

For your easy reference, a checklist on dengue preventive steps is attached. Other informational and campaign materials may also be accessed at: www.deped.gov.ph/infographics/anti-dengue-campaign.

DepEd, DOH, DSWD team up to combat dengue in schools nationwide

October 28, 2015

Marikina City—In its continued commitment to promote and provide a safer and healthier learning environment for Filipino learners, the Department of Education (DepEd) has joined forces with the Department of Health (DOH) and Department of Social Welfare and Development (DSWD) in battling dengue through the continued installation of insecticide-treated screens in public schools during the launching of Brigada Para sa Kalinisan.

Brigada para sa Kalinisan aims to gather local community leaders, parents, and schools to work together in keeping the environment sanitized to prevent dengue in schools and communities. DOH has recently distributed 20,000 ITS rolls to selected public elementary schools in different parts of the country.

Education Secretary Br. Armin A. Luistro FSC has instructed its regional directors and school health nutrition personnel to coordinate with their respective DOH and DSWD regional counterparts in identifying schools in critical areas with high dengue incidence and schools that will receive the ITS.

Luistro encouraged the parents, teachers, and community leaders to participate in the school-wide cleaning program from November 2 to 8, 2015. “Kailangan nating pagtutulongan ang paglaban sa dengue gaya ng pagtutulongan natin sa Brigada Eskwela. Hindi naman po ito magagawa sa isang lugar lamang, kailangang sabay-sabay,” he added.

“Kung may brigada eskwela tayo, may brigada para sa kalinisan tayo. Sa pagtutulongan at pagkakapit-bisig, ang Brigada para sa Kalinisan ay magiging matagumpay,” DSWD Secretary Dinky Soliman said.

Health Secretary Janette Garin reminded the public of the 4S strategy—search and destroy mosquitoes, seek early consultation, self-protective measures and say no to indiscriminate fogging—in preventing Dengue in schools. She added, “Kung sama-sama tayo na lalinisin ang ating kapaligiran, kayang-kaya nating sugpuin ang Dengue.”

According to DOH’s data as of October 3, there is a total of 108,263 dengue cases reported nationwide this year. Most of the cases were from the 5 to 14 years age group.

Ang Color Coding ng Dengue

ay nagpapakita ng mga dapat gawin ng mga pinuno at mga mamamayan ng isang barangay upang labanan at masuppo ang Dengue. Ito ay may apat (4) na kulay na may kani-kaniyang pagpapaliwanag.

Isang Primer Tungkol sa Dengue

Walang kaso o biktima ng Dengue

Pula (white)

Magbigay kaalaman tungkol sa Dengue at kung paano ito maliwasan. Mag-*"Search & Destroy"* ng mga breeding places ng lamok.

May 2 o mahigit pang kaso ng Dengue sa isang barangay

Bande (green)

Palawakin ang pagbibigay-informasyon at kampanya laban sa Dengue. Bigyang diin ang mga sintomas at ang masegang pagkonsulta sa doktor kung may legnat na nang dalawang araw. Paglulungan ang paglilinis ng kapaligiran. Tiyaking wala pang mesangring pamugaran ang lamok. Umalisahan ang pagbebentay (surveillance) sa mga taong may sakit na Dengue sa barangay at ipasalam ito sa pinaka-malapit na health center.

HOT SPOT
Ang isang lugar ay hinuhuring na HOT SPOT kung may pagtaas ng bilang ng kaso ng Dengue sa loob ng tatlong sunud-sunod na linggo, kahit na ang bilang na ito ay nasa inaasahang dami pa.

Dilaw (yellow)

Ipagpatuloy ang mga nabanggit nang mga dapat gawin at bigyang diin ang masegang pagkita ng mga sintomas at ang kahalepatan ng edad na pagkonsulta sa doktor kung may legnat na nang dalawang araw. Agad ring ipasalam sa pinakamalapit na health center ang mga harengolagang bilang ng may sakit na Dengue.

OUTBREAK
Mairuturing na may OUTBREAK sa isang lugar kung ang bilang ng kaso ng Dengue ay mas marami sa inaasahan.

Pula (red)

Pag-ibayutin ang mga ginagawang kampanya laban sa Dengue at iba pang nabanggit nang mga aksyon upang mapigil ang paglaganap ng Dengue sa barangay. At makinig-ugnayan sa City o Municipal Health Officer para sa tamang paraan ng pagpapa-tagging.

TO DOH
laban sa
Dengue

Department of Health
Philippines

HETO NA ANG DENGUE!!!

Ang Dengue ay isang kumalalang suliraning pang-kalusugan sa buong mundo lalo na sa mga bansang ang klima ay tulad ng sa Pilipinas.

Sa kasalukuyan, may 2.5 bilyong katao sa mundo ang nanganganib sa sakit na ito. Sa may 100 milyong kasong nakatatala taun-taon, 5% ang namamatay. Sa Pilipinas, 167 ang namamatay sa halos 15,000 kaso.

Pinaniniwalaang ang paglala ng sitwasyon ay sanhi ng kawalan ng plano, hindi makontrol na paglaki ng papalasyon, suliranin sa polusyon, pagbabaga ng panahon at kakulangan ng partisipasyon ng mga tao sa komunidad.

Kung hindi tayo kikilos at magtutulong-tulong sa pagsugpo sa Dengue sa lalong madaling panahon, maaasahan natin ang higit na pagtaas pa ng bilang ng kaso at ng namamatay sa Dengue!

Ang babasahing ito ay inihanda ng Department of Health para sa ating mga kabarangay upang magkaroon ng kaalaman kung paano natin sama-samang susugpuin ang Dengue.

TODOH LABAN SA DENGUE!!!

A Primer on Dengue

2006
Manila, Philippines

Printed by the
Department of Health

Funded by the
Asian Development Bank

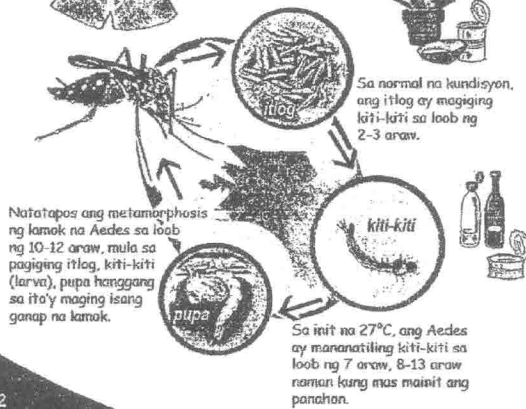
In partnership with the
Philippine Innovation and Management Exponents, Inc.

ANO BA ANG DENQUE?

Ang Dengue ay isang sakit na naisasalin sa tao sa pamamagitan ng kagat ng babaeng lamok na Aedes na may dalang dengue virus (infected female Aedes Mosquito).

PAANO NABUBUHAY AT LUMALAKI ANG LAMOK NA AEDES?

Natatapos ang metamorphosis ng lamok na Aedes sa loob ng 10-12 araw, mula sa pagiging itlog, kiti-kiti (larva), pupa hanggang sa ito'y maging isang ganap na lamok.

Sa init na 27°C, ang Aedes ay mananatiling kiti-kiti sa loob ng 7 araw, 8-13 araw naman kung mas mainit ang panahon.

ANU-ANO ANG MGA KATANGIAN NG LAMOK NA AEDES?

- buong araw na pangangagat na dumadalas 2 oras pagkasikat at 2 oras bago lumubog ang araw (day-biters)
- namamahay sa madidilim na lugar
- nangingitlog sa malinaw na tubig

MGA KARAGDAGANG INFORMASYON TUNGKOL SA LIFE CYCLE NG LAMOK NA AEDES

- Itlog**
- Silagan
 - Makapal ang balat
 - Masaring mabuhay nang 8-9 na buwan
- Kiti-kiti**
- Flugis panheba
 - Malitksing lumalagoy sa tubig
 - Indikasyong matagal nang nakainbak ang tubig
- Pupa**
- Huling "stage" sa life cycle ng Aedes bago maging ganap na lamok
 - Hindi ito ito lumalagoy maliban lang kung ito'y nagugulat o reanatorba
- Pagiging ganap na lamok**
- Mula sa pagiging pupa, ito ay maging ganap na lamok
 - Pagkaraan ng 24 oras, ang babae at lalaki ay masaring nang mag-"mate"
 - Makalipas ang 72 oras o 3 araw, ang babaeng lamok ay mangingitlog sa malinaw na nainbak na tubig
 - 60-100 ang kanilang itlog
 - Ang babaeng lamok lamang ang nangangagat at masaring magsalin ng Dengue virus

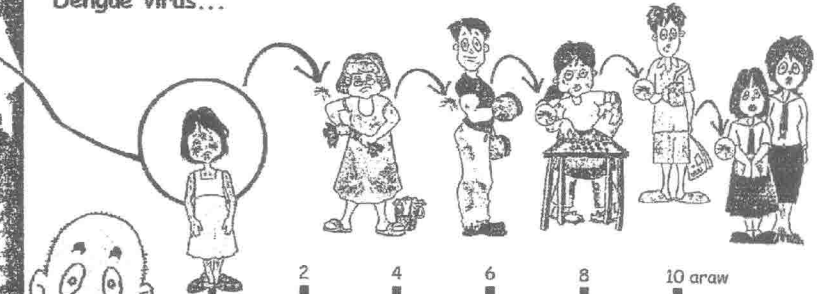

**MGA KARAGDAGANG IMPORMASYON
TUNGKOL SA LAMOK NA AEDES**

- pagkatapos ng bawat blood meal, sila ay nangingitlog
- mainit na balat ang mas gusto nilang kagatin
- mas tawag pansin din sa kanila kung gumagalaw ang biktima rila. Kaya ingat ang maliikot na bata!
- karaniwan silang umaatake o kumakagat mula sa gilid o likod ng tao.
- sila ay nanamamahay sa madidilim na lugar
- sila ay nakalilipad sa layong 50-300 metro mula sa pinangitlogan o breeding area
- mas dumarami ang lamok na Aedes tuwing tag-ulan
- tumatagal ang kanilang buhay mula 20-30 araw

Mula unang kagat ng lamok na Aedes sa taong may dalang Dengue virus...

buong buhay na siyang Dengue virus-carrier. Siya'y muling mangangagat at mangingitlog tuwing ikatlong araw.

Mayroong 2-8 araw na Incubation Period ang Dengue virus sa katawan ng lamok. Sa loob ng panahong ito, ang sinumang makakagat ng lamok na Aedes na may dalang Dengue Virus, ay hindi magkaka-Dengue.

Makalipas ang incubation period, makakahawa na ang kagat ng lamok na Aedes. Ang makakagat ng lamok na Aedes ay mahahawa at magkakaroon na ng Dengue virus.

Mga Sintomas o Palatandaan ng sakit na Dengue

mataas at tuloy-tuloy na lagnat
na tumatagal ng 2-7 araw
(high continuous fever that
lasts for 2-7 days)

pamumula ng balat sanhi ng
mataas na lagnat
(skin flushing)

pagdurugo ng ilong o gilagid
(hemorrhagic manifestation or
bleeding of nose and/or gums)

walang ganang kumain
(loss of appetite)
pagkahilo at pagsusuka
(nausea/vomiting)

Totoo nga ba na...

Hindi ka na magkakaroon ng Dengue, basta't minsan ka nang nagkasakit nito?
Mali. Apat na beses pwedeng magkasakit ng Dengue ang isang tao dahil mayroong apat na klase ng Dengue virus.

Naisasalin o naipapasa ang Dengue sa pamamagitan ng pag-ubo, paghawak o sa paglapit sa isang taong may Dengue?
Mali. Ang tanging paraan kung paano tayo maaaring mahawa ng Dengue ay sa pamamagitan ng kapat ng babaeng lamok na Aedes na may Dengue virus (infected female Aedes mosquito).

Ang pagsisiga ng basura o mga tuyang dahon ay isang paraan ng pag-iwas sa Dengue?
Mali. Hindi ito mabisang paraan ng pag-iwas sa Dengue dahil hindi nito pinapatay ang mga lamok.

Itinatoboy lamang ng fogging ang mga lamok?
Mali rin. Hindi lamang nito itinatoboy ang mga lamok, kaya rin nitong patayin ang mga lamok kung tama ang pamamaraan ng paggamit nito. Dapat mag-fogging kung may outbreak lamang. Ang tamang aras ay sa peak biting time.

Ang Dengue ay nakamamatay.
 At maaaring magsa-Dengue ang sinuman,
 bata man o matanda, mahirap o mayaman.
 Kung kaya't kailangan ang sama-samang
 pakikilos at kooperasyon ng buong barangay
 upang maging matatagumpay
 ang ating pasisikap na labanan at
 suspin ang Dengue!

MAG-AS TAYO LABAN SA DENGUE!

Search and destroy
 Pahiran ang tubig sa plorera minsan sa isang linggo
 Linisin ang leob at labas ng imba at iba pang ipunan ng tubig
 Siguraduhing walang natirang tubig ang ilalim ng lalagyan ng plato at refrigerator
 Takpan ang lehat ng drum at iba pang ipunan ng tubig
 Itaab ang lehat ng hindi ginagamit na imbakan ng tubig

Seek immediate consultation
 Kapag dalawang araw nang nilalagat, agad na kumunsulta sa doctor

Say "NO" to indiscriminate fogging
 Say "YES" only during an outbreak or epidemic

Self-protection measures
 Gumamit ng insect repellent
 Magsuot ng long-sleeved shirts

